

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija za
Starem trgu h. št. 16

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu nišna
številka 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Protijugoslovanska liga pa „Obzor“.

Turki, Madjari in avstrijski ustavoverci so se zavezali, da se Jugoslovani ne smejo nikdar osvoboditi. Za glavno pedpirateljico Turkov se šteje sicer Angleška, vendar se pa Anglija ne sme všteti k protijugoslovanski ligi; kajti njej je le zato, da Carigrad ne pride Rusiji v roke. Ali se osvobodijo Srbi in Bulgari, to je pa dosti ne briga. Angleška je bolj sovražnica Rusiji, kakor Jugoslovanom. Avstrijskim dualistom pa zopet za Carigrad ni dosti mar, ampak njihova glavna skrb je, da se na jugu ne ustanovi slovanska država. To je tedaj glavni razloček med Angleško in Andrassyjevo politiko, in ta razloček zavira avstrijsko-ogersko-angleško zvezo.

Protijugoslovanska liga sicer še ni dognana, honvedi še niso stopili pod zeleno zastavo, a česa se imajo Jugoslovani od Madjarov nadejati, kaže se v zapiranju avstrijskih srbskih narodnjakov v Pakracu, Belovaru, Pančevi, Karlovcu itd. Ali bodo tudi Hrvatje k tej ligi pristopili, ne moremo še verjeti, čeprav so znamenja jako žalostna, in ravnanje hrvatske vlade med nekaterimi zbuja veliko nevoljo.

„Obzor“ sicer v dolgem članku nasproti slovenskim in českim listom opravičuje čudno politiko vlade hrvatske; pa kolikor je tudi besedi, mi ne moremo v njih nič drugega najti, kakor neko sramožljivo skrito sovraštvo do Srbov. Če „Obzor“ pravi, da Hrvatje ne potrebujejo nobenih svetov ne iz Prage, ne iz Ljubljane, s tem le potrjuje, kar smo mi rekli, da Hrvatom ni nič več za slovansko idejo, in kdor lepe besede prijateljske ne posluša, bo

občutil pest sovražnikovo. Kar se govori o ubežnikih, da so se hoteli puntati zoper hrvaško vlado, tega mi kratko malo ne verjamemo, ker vemo, da otroci, babe in starčki ne bodo nobenega punta delali, in so veseli, da živijo. Kaj tacega naj „Obzor“ komu drugemu pripoveduje, n. pr. Nemcem ali Madjarom, ki mu bodo radi verjeli, kar o Srbih slabega piše.

„Obzor“ tudi poroča o nekovi srbskih glasovih, da bi bila zmaga nad Turki tudi zmaga nad Hrvatji; a mi doslej še nismo nič tacega slišali in ne čitali v srbskih listih; morda se je kak neizobražen in surov Srb tako izrazil; pa kateri pameten človek bi hotel na takove glasove gledati! Zadosti slabo, če narodna inteligencija srbska in hrvaška ne bi mogla krotiti svojih surovih elementov, ki gojé neko versko sovraštvo med obema narodoma, ki pa bi v inteligentnih krogih ne smelo najti odmeva; in ako najde kak odmev, je to le dokaz pomanjkanja omike pri obeh narodih (če bi res bila dva naroda!), ki niti Srbom, niti Hrvatom ne dela časti. Sovraštvo samo na sebi je nekaj surovega, nekaj neplemenitega; krščanstvo to strast hudo prepoveduje in prepoveduje tudi sovražiti človeka, ker je morda druge vere; tako sovraštvo tedaj kaže precej nizko stopinjo omike.

Nočemo preiskovati, kdo je tega sovraštva kriv, ali Srbi, ali Hrvatje; izrečemo samo svoje obžalovanje, ako se tudi hrvatska in srbska inteligencija daste voditi po tako nizkih strastéh. Mi tudi dobro vémo, da prosti Hrvatje radi pozdravljajo naše ljudi z besedami „prokleti Kranjac“; a nam še nikdar ni prišlo na um, da bi za to odgovorno delali hrvatsko narodno stranko in inteligencijo. Ravno tako bi mo-

rali delati tudi Hrvatje; ne pa précej razjariti se, če kak priprost, neizobražen, ali le na pol civiliziran Srb v pijanej prenapetosti Hrvatom pretí. Dokler ne bomo slišali kaj tacega od srbske vlade in srbskih časníkov, tako dolgo tej stvari nobene vrednosti ne pripisujemo, ter jo imamo za neolikano in neopravičeno mrzenje, ki v moralnem oziru ne zasluži nobene podpore in nobenega podpihovanja.

Hrvatska vlada in hrvatska inteligencija, in ravno tako tudi srbska, naj premislite, da imamo vsi Jugoslovani skupne koristi in namene, pa tudi skupne sovražnike, za to si naj oba naroda, zastopana po svoji inteligenciji, v tem ozbilnem času roke podata, in naj skušata v prostem in neoliknem ljudstvu zadušiti stare predsodke, versko mrzenje, in abotno ter škodljivo medsebojno sovraštvo. To bi bila po naših mislih naloga hrvatske in srbske vlade; ne pa z medsebojnim preganjanjem in zapiranjem olje v ogenj vlivati.

Hočejo li Hrvatje iz gole zavisti in sebičnosti rajši pogin Srbov in celega Jugoslovanstva, kakor pa gledati ojačeno Srbijo? Zakaj niso oni osvobodjenja Bosnjakov in Bulgarov v roke vzeli, če jim je toliko za vodstvo Jugoslovanstva? Kdor nič ne stori, ne sme zahtevati tistega, ali še večega plačila, kakor tisti, ki je za kako reč! Če bi vsi Hrvatje tako mislili, kakor piše „Primorac“, bi se pač smelo reči: „Hrvatje niso še zapustili naše skupne zastave;“ a če vidimo, kako suhoparno je v saboru, ne moremo drugače misliti, kakor da velika večina hrvatskega naroda odobruje početje hrvatske vlade, ki popušča slovansko trobojnico na ljubo prijateljstvu magjarskemu in na ljubo oni gnjili nagodbi, katera Hrvatskej nikakor ne zadostuje,

Par dni iz življenja slovenskega vrednika.

(Humoreska, pa bolj za jok, ko za smeh.)

(Konec.)

Obiskovalcev take baže, ki stresajo vrednika naravnost za možnjček, je obilno, v tem obziru se vredništvo zdi ljudem javna naprava, kjer se miloščina pod različnimi imeni deli. Tu pride kdo iz tujega, ki nabira prostovoljnih darov za kako „dobrodejno“ ustanovo visoko na Nemškem kje, za njim kak potujoč „žurnalista“ iz daljnih krajev, ki želi podpore od „kolege“, da o „slovanskih bratih“ ne govorim; za tem ponuja kak pisatelj svoje najnovejše delo, knjigar mu pošlje vsak novejši izdelek, ki sega kaj v politiko, „na ogled“, kakor pravi, itd. K njemu najde pot vsak podpore želeč domač ali sploh slovansk dijak, vsaka nabiralna pöla za narodne namene ali podporo kacega brata na jugu in na severu, — tako da, če bi zadostil vsem takim tirjatvam, moral bi imeti v ta namen vsak mesec po 50 do 100 gid. Velika nadloga so tudi umetniki, t. j. igralci in

pevci, domači in tuji — ne toliko za možnjček, kolikor v drugem oziru. Ti ljudje, ki se navadno s politiko ne pečajo, mislijo, da je list prav nalašč zá nje; prvič zahtevajo, da se njih koncert, gimnastična ali glediščna predstava naznani s pol komolca dolgim člankom; po predstavi ali koncertu naj bo zopet pol lista kritike, t. j. hvale; gorje pa, če je vmes kaka ostrá ali grenka beseda ali če sploh ni nobene „kritike“! To je potem zabavljanje ob vseh voglih! — Malo drugače je z društvi in zbori, ker navadno noben govornik ni zadovoljen s poročilom o svojem govoru. „Naši časniki so pač fige vredni“, se sliši potem; „reči, ktere nikogar ne brigajo, do pretrganja raztezajo, najvažnejših pa komaj s par besedami omenijo.“ Vrednik pač navadno pravi takemu govorniku: „saj bi rad obširneje poročilo prinesel o vašem govoru, le spišite mi ga sami,“ — a take besede in prošnje so vedel vse bob v steno, ker je med Slovenci žalibog mnogo takih, ki pač radi in veliko govoré, zato pa tem manj ali čisto nič ne pišejo.

So pa tudi taki, ki pišejo preveč, to je, v tem, kar pišejo, je premalo zrnja, zato pa

preveč plev. Take vrste pisatelj je oni, ki ravno zdaj sreča vrednika; imenuje ga Sitnež (kar je tudi). Prične se sledeči pogovor.

Sitnež. Zopet ni mojega članka v listu. Kaj je to?

Vrednik. Ni bilo prostora ta pot, ker so še važnejši spisi izostali.

Sitnež. Važnejši spisi, pravite? V vsem listu ni enega, ki bi se mogel meriti z mojim zadnjim „O posebnostih ribniškega narečja“.

Vrednik. Do druge številke ribniško narečje svojih posebnosti ne bo zgubilo, tedaj članek ne bo zakasnjén.

Sitnež. Kaj pa s člankom „O razlikah čevljarjev in mizarjev med sabo?“

Vrednik. Še ni mogel na vrsto priti, ker ga je deset pól. Tudi se bo mogel zelo skrajšati, ker ni mikaven za vsacega.

Sitnež. Tako? Še skrajšati ga mislite? Dajte mi ga nazaj, saj drug list že komaj čaka na-nj.

Vrednik. Slobodno, ga vam bom poslal.

Sitnež. Članek „Kako bi se dali odpraviti vsi davki“ — bo menda tudi pri vas splesnoval.

a vendar nikdar ni varna, da bi je Madjari ne prelomili, skrčili ali celo vničili, kedar jim bo prilika ugodna.

Ne čudimo se, ako tako ravnanje hrvatske vlade v mnogih krajih zbuja nevoljo in srd, ki bosta rastla vkljub vsemu vladnemu pritiskanju in strahovanju. Po pravici rečemo, da imamo vsi Slovenci, da-si smo jako nemočni, narodno vlado, bi se kaj takega pri nas ne godilo. Mi Slovenci, čeravno v izobraženosti nekoliko naprej, se nismo nikdar Jugoslovanom za voditelje vsiljevali, in mislimo, da bi bil skrajni čas, da Hrvatje in Srbi popusté medsebojno tekmeštvo, kdo bo prvi med Jugoslovani; vsi hočemo biti enaki med enacimi, in one može, ki bodo za nas največ storili, hočemo vsi počastiti, naj bodo rojeni na Slovenskem, Hrvatskem ali Srbskem. Snuje se protijugoslovanska liga, a Jugoslovanske še nema! Bodimo tedaj tudi mi edini, kakor naši dušmanini, in nikdar se nam ne bo očitalo, da je kdo izmed nas v sedanjem ozbilnem času zapustil skupni naš prapor, ker ga vabijo naši neprijatelji z goljuživimi obljubami in nenavadnim laskanjem. To se nam je zdelo potrebno „Obzoru“ odgovoriti, in on nam ne more ničesa ovreči, dasi „iz Ljubljane“, kakor pravi, nobenih svetov ne potrebuje!

Rokodelstvo v srednjem veku.

IV.

Zadnjič smo pojasnili, kako so si cehi pridobili v mestu svoje priznanje, v mestnem gospodarjenju svoj zastop in med posamnimi mojstri svojo uravnavo, sedaj pa hočemo preiskati, kakošna je postala razmera med najemovalci in najemniki in delavci.

Za delavca ni veljal niti od drugod prišedši „prosti delavec“, ampak edino le izučeni in v društvo sprejeti hlapec, kateri se je od 15. stoletja imenoval pomagač.

Videli smo, kako so cehi zabranjevali, da ni nastala prevelika razlika med blagostanjem posamnih mojstrov in gospodstvo bogatinov v rokodelstvu.

Kakor hitro so si pa cehi pridobili svojo pravico zoper patricije, so mojstri delali na to, da bi bilo kolikor mogoče malo mojstrov v mestu da bi se tekmovanje odpravilo in da bi bilo rokodelstvo samo posebna pravica nekaterih družin. Ker so v cehovnem zboru, kateri jo od 14. stoletja o vsih cehovnih razmerah precéj

samostojno določeval, bili samo mojstri, jim je bilo mogoče, da so pomagačem stavili zapreke pridobiti si mojsterstvo ter ga svojcem nakloniti, hoteli so vpeljati nepotizem.

Najprej so neznansko razširili pojem „nepoštenosti“, da bi mnogim zapri pot k poduku, zoper kar je bilo celó napenjanje državnih postav zastoj. Potem so zahtevali veliko plačilo, kadar se je kdo sprejel za učenca, kadar je kdo postal pomagač ali mojster, vpeljali so bili tudi drage obede. Poslednjič so zahtevali, da mora pomagač določno število let popotovati in sicer 1–5. let. Mojsterski sinovi se niso silili k popotovanju, od kterege se je tudi lahko vsakdo z denarjem odkupil.

Mojsterska vdova je lahko rokodelstvo nadaljevala; kdor se je ž njo ali mojstersko hčerjo zaročil, je imel nekatere prednosti.

Tako se je pomagačem jemalo upanje do mojsterstva in ker se skoraj pri vsakem rokodelstvu pomagači niso smeli ženiti, je bil njih stan v primeri z mojsterskim žalosten.

Tudi v društvenem oziru se je bila vsilila neka razločba, ker pomagačem ni bil več pripuščen vhod v cehovno sobo. Od 14. stoletja se nahajajo sobe, v katerih so pili samo pomagači, poznejša „prenočišča“. V tem času je prišlo v navado tudi redno popotovanje, katero je bilo v 15. stoletju sploh zapovedano.

Izvzeti so bili samo „zaprti“ cehi, v katerih je bilo popotovanje celó prepovedano, ker se rokodelske skrivnosti niso smele objaviti, kakor norimberških očalarjev in izdelovalcev kompasov itd. in taka rokodelstva, katerih pomagači so bili navadno oženjeni, kakor zidarji, kateri niso pri mojstru stanovali, in tudi le malokrat mojstri postali, ker je rokodelstvo preveč gotovega denarja potrebovalo. Potujoči pomagači so osnovali v 14. stoletju bratovščine, ki so se do 16. stoletja spremenile v društva pomagačev, ktera so si še le od više oblasti in od cehov potrjena — po težkih bojih — pridobila priznanje. Od tega časa se nahajata samo dva med seboj ločena stanova v cehih.

Kakošne so pa konečno nastale razmere med mojstri in pomagači?

Od cehov potrjeno društvo „pomagačev“ krajevcev gotovega mesta si je navadno izvolilo 2 stara pomagača, ktera sta vodila zborovanje, ki se je redno vsakih štirinajstih dni sklicalo in se „postava“ (Gebot) zvalo. „Mojstri“ pa so izvolili za vsako leto enega ali več moj-

strov, kateri so biti morali pri zborovanju pomagačev nazoči, sicer bi ne bili imeli sklepi pomagačev nobene veljave. Društvo je imelo skladnico, od ktere so imeli mojster in stari pomagači ključe.

Z društvenim pečatom se je smelo samo takrat zapečatiti, kadar so bili mojstri pričujoči. Skladnica se je odpirala in zapirala vselej s slovesnostjo ali z molitvijo ali pa so bili vsaj nazoči odkriti. Vsak govor se je pričel: „na zdravje, mojsti in pomagači“. Društvo je zahtevalo od vsakega vstopnino in vrh tega vsak pomagač na teden plačal donesek za bolne, potujoče in društvene potrebe, p. za pijačo med „postavo“. Za potujoče so mnogokrat še posebej mojstri plačevali. „Postava“, se je shajala na prenočiščih.

Tukaj se nahajajo blagajnice najemnikov pod samovoljnim nadzorstvom najemovalcev, zarad česar so pa čestokrat upori nastali.

Ravno tako praktično in prvotno je bilo pravilo, s katerim so skrbeli, da so bili pogoji sveti t. j. se natanko spolnovali.

Ako je hotel pomagač mojstra zapustiti, je moral odpoved naznaniti v nedeljo po obedu in prvi ali drugi pondeljek, tedaj v osmih ali štirinajstih dneh, kakor je bila navada cehov, nastopiti popotovanje. S torbo na rami in palico v roci je stopil pomagač pri nazočnosti družih sopomagačev pred mojstra in govoril predpisani govor, v katerem se je zahvalil za lepo ravnanje ž njim in vprašal, ako mojster „kaj zoper njega vé“. Ako se mojster ni imel ničesar zoper njega pritožiti, je odgovoril s predpisanim odgovorom voščec mu srečo in blagor, pristavlja nasprotno vprašanje, ako pomagač „kaj zoper njega vé“.

Ako se je eden ali drugi pritožil, je odločila cehovna sodba.

Ako je prišel pomagač v drugem mestu na prenočišče, so ga vprašali: „Ali si se pa tudi prav zahvalil? (pri prejšnjem najemovalcu)“?

Ako pa tega ni storil in je za potujočim pomagačem prišlo pismo, v katerem je bilo naznanjeno, da ni vsega pri prejšnjem mojstru poravnal, ni dobil ne prenočišča in pri nobenem mojstru dela.

Ako je bil že delo dobil, je bil koj spuščen in se je moral k prejšnjemu mojstru podati in vse ž njim poravnati. — Gotovo najboljša kazen zoper prelomljenje pogojev.

Nasproti pa je bil mojster z odgovorom odpotujočega pomagača v pričo družih sopo-

Vrednik. Je prenevaren, ne upam si ga tiskati.

Sitnež. To ste bojazljivci! Jutri bom prišel po vse članke in od mene ne boste nobenega več dobili. Se priporočam!

„Da bi le držal svojo obljubo“, se smehlja vrednik, „a te vrste ljudje so kot muhe sitni. Stavim, da bo jutri prinesel cel kup enakih člankov brez glave in nog.“

Ne moti se vrednik, kajti drugi dan prirese res Sitnež kakih pet ali šest člankov o vseh mogočih in nemogočih rečeh. On piše o vsem, n. pr. o prestrojenju politične ustave, o mescu, o vplivu žveplenic ali prižigalnih klinčkov na omiko narodov, o vzrokih visoke cene kruha po arabskih puščavah, o slabih nasledkih živinske kuge za komarje, in več takih izvanrednih reči. Opraviti nima nič in ko bi bil dan 48 ur dolg, bi imel po 48 ur na dan časa. Zato ima pa vedno „dobre, izvrstne misli“, in ker vsako brž v članek obleče, ima doma bogato zalogo vvodnih člankov, ktere brž vsakemu novemu listu ponudi. Sem ter tje res kaj spečá, na to je ponosen in nosi dotične liste vedno pri sebi in bere članke svoje

vsakemu, kdor ga hoče poslušati. Kar pa ne spečá, in to je grozna skladnica, namenil je potomcem; kedar bo umrl, se bo svet trgal za njegova dela, katerih zdaj svojeglavni in nerazumni slovenski listi in njihovi vredniki še ne umejo ne. Zato jim tega vsaj za dolgo ne zameri, češ: kaj bo vedel kmet, kako dober je kaviar! Njemu so ljubše klobase.

Vrednik mu rad pustí to misel, ker se ga na ta način najlože znebí. Več preglavic mu dela dogodba sledeče vrste.

Po pošti mu dojde pismo, ki popisuje velike nepostavnosti nekega c. k. uradnika, ki so vredne, da se razglasé po časniku, da doleti uradnika zaslužena kazen. Molčati o takih rečeh bi se reklo dajati pogum predrznemu uradniku, ki tako jasno prestopa postavo. Razen pisatelja, vredniku vsaj po imenu znanež možaka, je podpisanih še troje prič, ki vse rekó, da so porok za resničnost spisa in pripravljene, če treba, tudi priseči. Toraj vzame dopis v list, ne samo, da bi vstregel pisalcem, ampak ker se s programom lista, ki ima braniti naroda pravice, popolnoma strinja. List zaseže policija in vrh tega državno pravd-

ništvo vloží tožbo. „Prava reč“, si misli vrednik, „saj imam čvetero prič, ki bodo prisegle na to, da je dogodba resnična, da se je uradnik res nepostavno obnašal. Na to moram biti za nekrivega spoznan.“

Prav lahke vesti tedaj čaka dneva obravnave. Ali kaj se zgodi! Ko se bliža dan, dobi čvetero pisem, v katerih vse pod onim dopisom za poroke podpisane osebe naznanjajo, da ne bodo prisegle. Prvi je dogodbo le slišal, pozneje pa zvedel, da ni resnična, drugi se več natanko ne spominja, tretji pravi, da pisma ni prav razumel, četrti pa piše, da bo prisegel na to, da je o dogodbi slišal govoriti, nikakor pa ne na to, da je resnična. Jezen zmečka vrednik pisma in jih vrže v koš ter ropota:

„Tako! Lepi poroki ti! S čem bom zdaj dokazal resnico dopisa? Vsak sodnik me mora obsoditi. Kaj je tedaj storiti?“

Po dolgem premišljevanju podá se k svojemu zastopniku in ga prosi, naj ponudi razžaljenemu uradniku spravo. To se zgodi in uradnik, ki sprevidi, da je bil vrednik lista sam zapeljan, je pripravljen odstopiti od tožbe proti temu, da vrednik vse stroške plača in

magačev, da nima ničesar zoper njega, zagotovljen, da ga pomagači niso pripravili „ob dobro ime“.

„Svobodno preseljevanje“ je bilo pri taki vravnavi popolno zavarovano. Pomagač je lahko brez zaprek popotoval po vsem kraljestvu od mesta do mesta, toda delo je smel prevzeti samo pri cehovnem mojstru, sicer je bil „nepošten“ in je postal le po veliki pokori ali pa še celo ne, zopet „pošten“.

Da, še unstran kraljestva v Livonijo in Nizozemsko in Francosko so potovali pomagači, toda zmirom le od ceha do ceha in povsod so bili sprejeti, ako so se skazali s pravico stanu. Svobodno preseljevanje pa je bilo pripušeno samo „izučenemu in potrjenemu možu“ ali — popolnem prostim postopačem.

Za „delavno pravico“ si je nepozabljivi Schings velike zasluge pridobil.

Jugoslovansko bojišče.

Napredek vojne turške je vžalil vsa srca slovanska, in ne zastonj; ker če Srbi ne pridobé kake velike zmage, kakoršna je bila črnogorska pri Vučidolu, potem bo sovražnikom Slovanstva strašno zrastle greben, in sikali bodo še huje ko doslej na nas: „Saj ste za nič, saj nič ne opravite i. t. d.“ Srbska zmaga je tudi naša zmaga, a da propadejo Srbi, potem se bo povsod nadaljevalo tlačenje Slovanov. Le malo nas tolažijo izjave angleške in francozke, da Turkom ne bodo pustili Srbije vničiti. Pri Angležih se vzbuja slaba vest; da ne bi bili oni podprli Turčije z denarjem, bi ne mogla vzdrževati takošne vojske. A sedaj, ko vidijo, kako krvav sad donaša njihov denar, sedaj jih je začelo sram biti, vest jih peče, in ta slaba vest provzročila je one kristijanoljubne izjave v angleškem parlamentu. A s tem oni niso nič popravili; nedolžni otroci, slabe ženske, in ubogi ranjenci, ki so v strašnih mukah smrt storili, ne bodo več oživel, požgane vasi ne bodo več zrastle iz tal, če sedaj Angleži obžalujejo svojo sebično politiko. Jugoslovanska prelita kri vpije za maščevanje. ki Angležem ne bo izostalo. Srbija pa še ni potrta; še ima veliko vojsko na nogah, in ako je Črna je v zares dober vodja, zna s to vojsko še kaj opraviti, vsaj toliko, da reši čast Srbije. Žalibog, da je pri Slovanih tako malo vzajemnosti; kajti jasno je, da bo za nas vse

natisne popravek, kakoršnega mu bo on poslal. Trdi pogoji, ali pomoči ni. Se bo mar dal zapreti za grehe drugih in vrh tega naklonil listu še kazen kakih 300 glđ.? — Pa kaj bodo rekli bralci, če prinese preklic? Ali ne bodo rekli, da je šema, ker to, kar je včeraj s tako ponosnostjo trdil, danes preklicuje? In vrh še vzrokov ne sme priobčiti, ker je potem zamera na drugi strani.

Zadrega je toraj velika, vendar zataji listu na korist svoje osebne občutke, svojo ponosnost in se vdá. Preklic pride na dan, pravda in velika zguba za list je odvrnjena. Za vse to je dal vrednik svojo ponosnost in mora zdaj molčati, če mu kdo očita, da ni dosleden, da je strašljiv, omahljiv — kratko: vse drugo, ko možak. In to je grenko, skli ga huje, kakor vsaka druga reč. —

Tako ste videli medveda, ki se mu pravi „slovenski vrednik“. Opazovali ste ga le par dni, a to je dovolj, ker se te reči neprenehoma ponavljajo. Kdo izmed Vas bi šel menjat ž njim? Če ima kdo „lešt in veselje“, naj se oglasi. Vredniške ure vsak dan od jutra do večera, in če ni drugače, še dalje. J. A.

velika škoda in sramota, ako pustimo, da Turke nad nami gospoduje. Sedaj je izhodna srbska vojska združena, in naše upanje je, da bo Turke z enim velikim udarcem pobila; ako bi bili pa Srbi v tej bitvi premagani, potem je dolžnost drugih Slovanov, da — (tiskovna svoboda nam ne dopušča končati tega stavka. Op. vred.) Ako Slovanipa križem rok gledajo srbsko pogubo in svojo sramoto, potem zares niso vredni tiste veljave med narodi, katero za se zahtevajo.

Zmirom še upamo, da bo Rusija na pomoč priskočila; pa ne z diplomatičnimi razgovori, ampak z mečem! Diplomati le onega spoštujejo, ki je močan in zmagovalen; če bodo pa Slovan od Turkov tepeni, bo njihov glas med diplomati malo odločil; to je naravno in že dostikrat potrjeno.

Mladi narodi se veselijo življenja, radi živijo, za to se bojé smrti. A v vojski ni drugače, kakor da jih nekaj smrt stori, da iz njihove krvi zraste svoboda za ostale brate. Kakor je nekdanj Cezar zakričal nad svojimi vojaki, ki niso hoteli v boj: „Kaj mislite večno živeti?!“ tako bi bilo treba zavpiti sedaj Slovanom, ki se ne upajo bratom priti na pomoč, med katerimi so še ljudje, ki se vstrasijo vsake najmanjše žrtve, ki se tresejo za vsak groš, in ki jih boli vsaka trda beseda; kako bodo taki žrtvovali življenje? Bog pomozil!

Čedalje bolj je slišati, da skušajo nekatere vlade Turčijo in Srbijo pripraviti, da bi mir sklenili. Res je dandanes Srbija v malo kritičnem položaju nasproti ohojim Turčinom, kateri, dobivši nekoliko mestic in krajev na meji, so že vsi od zmage pijani, da ne vedo, kaj bi začeli, ter po svetu trobijo, da bodo v par dneh stali pred Belgradom in ga bombardirali (znabiti z jezikom). Pa to se bo težko zgodilo, ker Srbija ima gotovo boljšega podpiratelja kot Turčija, t. j. severnega strica, ki ji bo gotovo na pomoč prihitel, ako jo bo videl v zadregi. Kako bi ji tudi ne, saj s Srbijo pade tudi ruski vpliv na Balkanu, česar pa Rusija na noben način ne bo trpela.

Turški listi o Srbiji malajo veliko večo nesrečo, kot je v resnici, saj vendar še ni zgubila nobene odločilne bitve s Turčini v sedanjih vojski, in se je bo menda tudi branila, dokler ne dobi še nekoliko pomoči po rezervi, ki je zdaj sklicana, in pa prav važnih krajev; potem pa samo en dober vdarec in Turčin je po tleh; saj se že zdaj lahko vidi, kako Turčin dere v pogubo.

Naši turško-pruski listi pripravljajo že mrtvaški list za Srbijo in Črnogoro; pa kaj se hoče, saj bi bili Srbe radi že v preteklih letih pohrustali, če bi bilo le mogoče; zdaj pa, ko je zgubila ona nekoliko mestic, si jo že mislijo na mrtvaškem odru. Pa to ni tako hitro, kakor si naši turški listi mislijo, ki bi morali iz zgodovine vedeti, da so bili Turčini od desetkrat manjše moči slovanske velikrat tepeni. Ali bi se kaj tacega ne moglo tudi zdaj zgoditi, ko je Turčija v tako slabem denarnem stanu, kakor nikdar prej ne?

Čudno se pač mora vsacemu količkaj pametnemu človeku zdeti, kaj pri nas mislijo, ko Turčini meje naše prestopajo, vasi požigajo in ropajo, ne da bi jih zarad tega ostro prijeli. Ko bi se kaj tacega zgodilo kakih drugi državi, bi gotovo Turčinom tako ne prizanašala, ampak jim kmalo pokazala, kaj so sosednim deželam dolžni.

Naši bratje Srbi in Črnogorci ležé po bolnišnicah za ranami, ki jih morajo za vse

jugoslovanstvo trpeti; iz vseh krajev in dežel pošiljajo jim pomoči, ali bi ne bilo prav, ko bi se tudi pri nas z dovoljenjem vlade za nje kaj storilo, nabirala platnina in pošiljala ranjenim? Naše prosto ljudstvo bi gotovo hitro priteklo na pomoč, saj iz starodavnih časov dobro pozná Turka, bolje od dunajskih židov.

Iz Srbije se poroča, da je skupščina obravnavala tudi vprašanje o miru. Knez je bil neki poprašal v Carigradu, pod kakimi pogoji bi Turčija sklenila mir. Odgovor je bil ta, da bi Srbija odslej 20 let namesto 40.000 morala 100.000 cekinov tributa plačevati, in vojno svojo do 5000 mož znižati. Tako namreč govore telegrami, za resnico mi porok nismo. Skupščina je sklenila vojsko nadaljevati in zato na Ruskem 2 milijona na posodo vzeti.

Iz Belgrada se poroča, da je v soboto napadlo 20.000 Turkov Srbe ob Župovcu, Golešici in Tosici. Boj je trajal ves dan, nazadnje pa so bili Turki nazaj vrženi in so zgubili veliko mrtvih in ranjenih, streliva in živeža. Govori se o tem, da ima zdaj vsaj za 6 tednov nastati pomirje in da se o tem že pogajajo. Pomirja bi bili oboji pač potrebni, še bolj pa bi vgajalo Turkom, ki zdaj le težko dobivajo vojno orodje in živež po dolgi poti.

Rusija in Nemčija ste mislili med Turško in Srbsko posredovati še le po kaki odločilni bitvi; ker pa Turki tako strašno razsajajo na Bulgarskem in Srbskem, bo general Ignatiev dospevši v Carigrad izročil pritožbo vlade ruske zarad grozovitosti doprinešenih v Bulgariji in Srbiji.

Poročila z bojišča so ta teden tudi za Srbe ugodnejša. 21. t. m. so namreč prijeli Turke pri Knježavcu in jim po hudem boji to mestice zopet vzeli. Alimpiču so vzeli višje poveljništvo in ga izročili Beckerju.

Črnogorci, ki so pretekli teden Turke tako silno namahali pri Podgorici, da jih je padlo 5000, so potolki tudi Djeladina paša, ki je Muktarju hitel na pomoč.

Knez Nikica se je z 10 batalijoni iz Gačke preselil v Bjelopavlice, da pride na pomoč južni vojni črnogorski, ker se turška vojna v Albaniji čedalje bolj pomnožuje. Višje poveljništvo v Hercegovini, kjer so Turki po bitvi pri Vučidolu skoro čisto vničeni, prevzel je knezov tast, vojvoda Peter Vuković.

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. avgusta.

Avstrijske dežele.

Na Dunaju je te dni bival ruski veliki knez Mihael s svojo soprogo in dvema princema. Na kolodvoru jih je sprejel nadvojvoda Albreht, ki jih je 21. t. m. spremlil tudi k nadvojvodu Viljemu, ki jih je ta dan pogostil. Pristrčnost med vladarsko rodbino rusko in avstrijsko je najbolje poročstvo vzajemnosti obeh držav, kar se je pokazalo na rojstni dan cesarjev, 18. t. m., tudi v Petrogradu. Car je namreč ta dan poročnika avstrijskega barona Langenaua povabil h kosilu ter pri tej priliki napil na zdravje prijatelja in zaveznika svojega, cesarja avstrijskega.

Moravski rodoljubi so nedavno pri nekem zborovanji sklenili, da se državni poslanci moravski več ne bodo vdeležili državnega zbora dunajskega, ampak ravnali v soglasji s sobraty českimi.

Na Gališkem se bodo volitve za deželni zbor vršile 24., 26. in 31. oktobra.

Hrvatski rodoljub in djakovarski biskup Štros majer se misli prihodnjo zimo vdele-

ževati sabora hrvatskega, kterega se je dalj časa ogibal. Po pravici sodijo, da so ga važni vzroki k temu pripravili. V kljubu narodne večine stavil je Kukuljevič predlog, da naj se zahteva zdatna pomoč zoper Turke, ki prestopajo meje avstrijske. Ker ta predlog ni bil sprejet, izstopil je Sasič iz kluba, tabor pa se je zaradi razburjenosti med poslanci zopet preložil.

Vnanje države.

Srbska skupščina se snide 28. t. m., da potrdi posojilo 15 milijonov, ki jih je vlada od ruskih kapitalistov vzela na posodo.

Bruseljski „Nord“, glasilo vlade ruske, poroča, da je angleški poročnik v Carigradu priporočal sklenitev miru. Da bi besede poročnikove ne bile bob v steno, meni „Nord“, morala bi Angleška brodovje svoje iz turškega pomorja poklicati nazaj, da bi Turčija premembo politike angleške sprevidela. Zarad čedalje večega narodnega gibanja na Ruskem pa je potrebno, pravi „Nord“, da se posredovanje kmalo prične.

Italijansko ljudstvo je silno razkačeno, da je vlada prepovedala cerkvene obhode ali procesije. Ker se boji, da bi ljudstvo v Rimu ne začelo rogoviliti, naznanila je župnikom, da bode dovolila procesije, ki se jej prej naznanijo. Fajmoštri so šli tedaj h kardinalu-naměstniku vprašat, kaj jim je storiti. Kardinal Patrizi jim je odgovoril, da vsled prepovedi mladine ne smejo nikjer imeti procesij, če bi jih ljudstvo tudi zahtevalo, in da nikdar vlade ne smejo prositi dovoljenja, ker je očitno, da si hoče vlada s tem podvreči cerkvene gosposke.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 20. avg. En mesec se že bori srbski in črnogorski narod zoper zakletega sovražnika turškega dušmanina. Črnogorci se hrabro bojujejo in od tam nam dohajajo le vesele vesti; Srbom pa sreča ni tako mila.

Vzlic temu vendar njih stanje ni tako brezupno, kakor ga opisujejo korespondenti turkofilskih listov, čigar poročila so le tendenciozna laž, marveč je stanje vojne v Srbiji jako ugodno, kakor piše vladni organ „Istok“. Lažnjivim korespondentom pa se je že posvetilo, kajti spodili so jih iz srbske zemlje. Tako so spodili korespondenta „N. Fr. Pr.“, „Pester Loyda“, „Extrablatt-a“ in druge. Prav tako, le ven s takimi židovskimi zanikarneži. Ta židovska svojat se potem naseli v Zemunu, in od jeze peneč trobi svoje laži dalje, in kriči, kaka „Verletzung gegen das Völkerrecht“ se je zgodila, ker so bili ti nevredeži spodeni. Se ve da, javk teh pritlikovcev je zastoj. —

Pa tudi mi Slovenci moramo pokazati, da ne maramo za duševne produkte židovskih možgan. Proč z listi a là nova Mohamedanka in z enakimi! To se je že naglašalo, ali brezvspešno, kajti v vsaki kavarni se še nahaja nova Mohamedanka, list, ki sramoti in psuje boreče se naše brate in sploh Slovane. Ali bi ne mogli nekteri gosti vsak v svoji kavarni odločno zahtevati, da se odstrani ta dunajska vlačuga? Da se taki listi nahajajo v kavarnah, kamor večidel Slovenci zahajamo, je sramota za nas, ki smo žalibog mehki — premehki.

Sicer so pa simpatije naše in vsega slovanskega sveta in vsacega poštenega rodoljuba za naše brate boreče se za krst častni in slobodo zlato, gorke in gojimo veselo nadejo, da — čeravno je bil začetek neugoden, čeravno tudi že turški barbar na srbski zemlji pali in žari, kakor mu je običaj od nedkaj, — to pu-

stošenje kmalo neha in da naposled zapoje zvon smrtno pesem bolnemu možu — turškemu gospodstvu.

Iz Gorenjskega, 22. avgusta. („Slavische Grausamkeiten“). Nedavno je poročala „Laib. Ztg.“ o krutostih, katere boje Slovani počenajajo proti Turku. Ni trebalo jej sezati tako daleč na jug, celo tu na Kranjskem se slavni nje apostoli ne morejo radovati lepega prostega podnebja ter dihati zdravega zraka. Kakor je znano, biva v Kranjski gori mnogo tujcev, znanih in neznanih, slavni in neslavni. Eden izmed njih, ki menda vé, da je na skrajni meji nemške zveličalne kulture, neustrašeno hodi mirit fante, ki, po svoji barbarski navadi na večer pri kupici cvička katero zapojó, kar nikakor ne ugaja toliko olikanim in omikanim ušesom, kot jih ima on. Žarečim okom, lica žoltega — stal je naš junak — ni dolgo tega, v neki gostilni in z gromodonečimi besedami kazal suroveže v svojem lepem domačem jeziku, da se drznejšo s svojim krikom njega vzdramiti iz sladkega séna.

A „divji obrazi Slovanov“ smijali so se mu glasno v lice, kaj toraj storiti? Po žandarje! Hajd! — za mán vsi napóri! Pa nihče se za povelje njegovo ne zmeni brez višjega pooblastila. Junak, poln gnjevi in srda hiti v pozni noči po — temnih ulicah do župana. Na noge, pomagat se žurite! Brzo naj idó do žandarjev povelja, krutniki naj se pozapró ter tirajo pred sodišče! To je kalenje javnega miru. — Smešno se je končal ta nočni prepir. Gospod župan odkrito pové razburjenemu gospodu, da takovo pevanje je naroden običaj, ki se ne more ne zabranjevati, ne po žandarjih odpraviti. Ko torej apelacija na najvišji urad nič ne izdá, obrne se razburjeni junak domóv, da počaka druge prilike osvetiti se. Fantje pak so mu precej prihodnji večer napravili „mačjo muziko“ v zahvalo za razne grobosti, ki so jih čuli od olikanega kulturosoca. O diese grausamen Slaven! (Če so se fantje spodtikali nad surovim obnašanjem tega gospoda, morali bi bili opustiti mačjo godbo, ki je pregrešno počenjanje in tudi ni izraz olikanosti. Vred)

Iz Štajarskega, 22. avg. (Slomškove pesmi.) Vsak nepristranski razsojevalec slovenskega slovstva mora priznati, da je bil pokojni blagodušni vladika Anton Martin Slomšek eden najodličnejših slovenskih pisateljev. Lepo pa resnično piše Ivan Macun v svojem pregledu slovenske literature: „Njegovim se osobito nastajanjem preporodilo slovenski duh po koruškoj i štajarskoj zemlji; dielovanje mu osietjao je i seljak i učenjak; jerbo kako je osobno u človeka dielovao umiljatim i niežnim načinom, tako bijaše mu slog ili stil ljubezan, miran pak čisto slovenski; njegovoj prozi v slovenskom jeziku neima lahko takmačice.“

Rojen med prostim narodom, deloval in pisal je za narod, ki je popolnem umel svojega ljubljenca, ker je zajemal svoj jezik iz najboljšega vira — naroda. Po njegovih umotvorih so o svojem času omikanci in prostaki hlastno segali ter jih le koj požirali kakor najslajši nektar. Pozneje je to nekako prenehalo, ker je bilo vsled pomanjkanja natisov težko priti do kakih Slomškovih knjig. Zato ni čuda, da je že marsikteri Slovenec na tihem prav iskreno želel, vsa dela tega velecenjenega narodnega pisatelja zbrana pri rokah imeti, da bi jih prebiral in zopet prebiral. Mnogo se je že pisalo in govorilo, kako bi se zamoglo vstreči takim občnim, po vsem opravičenim željam. Že l. 1862 sklenilo je neko društvo, kojega predsednik je bil č. g. Janez Keše, de-

kan in župnik na Ponikvi, tajnik pa vrlo znani Davorin Terstenjak, pobirati doneske za oltar sv. Cirila in Metoda za ponkovsko cerkev. Ostalina pa naj bi se izročila odboru družbe sv. Mohora s to pogodbo, da skrbi za skupno izdavanje vseh Slomškovih spisov in sicer po tem redu: 1) homiletične, liturgične in katehitične spise; 2) moralne pripovedi in življenjepise; 3) pesmi in basni; 4) slovniške in historične sestavke.

Dobra osnova, le izpeljave ji je manjkalo. A hvala Bogu! sedaj so se nam jele tako dolgo gojene želje vresničevati. Začetek je storjen. Zagledala je beli dan prva knjiga Slomškovih zbranih spisov: *Pesmi*. Vistini! vsako slovensko srce mora ta prav dobro vredjena knjiga mičnih srce in duh oživljajočih pesmi slavnega pokojnika močno razveseliti. S priznato natančnostjo in spretnostjo kakor s požrtvovalnim trudom dovršil je vis. čast. gosp. Lendovšek to zbirko sebi in slovenskemu narodu na čast. Tu imate sedaj, slovenski pevci in pevke, zbrane pesmi svojega ljubljenca, ki je znal pesmi zlagati, kakor bi rožce sadil. „Učite se jih radi, pa še rajše jih popevajte, da si tako lepšate življenje, slajšate veselje in lajšate trpljenje.“ Koj sezite po njih, da se tako hvaležne skažete izdajatelju in pa da po lastni moči pripomorete k nadaljevanju izdavanja še ostalih Slomškovih spisov. Prevelika škoda bi bila, ako bi g. izdajatelj zaradi malomarnosti od strani slovenskega občinstva ne mogel že dane obljube spolniti. Prvi in zato najtežji korak je storjen, sedaj le junaško naprej. Kogar je Pluton v obilnejši meri s svojimi darovi obložil, naj oskrbi Slomškove pesmi tudi sosedu, kteremu je ta muhasti mož manj naklonjen. —

Razvrstitev teh Slomškovih pesmi je, kakor že rečeno, prav dobra in srečna. Podlaga, rekel bi, so jej razne dobe človeškega življenja. Pesnik spremlja človeka od zibeli do groba in čez grob v nebesa. Prvi oddelek obsega pesmi veselih otrok, vseh skupaj 37. Kaj nježno ti začenja pesem: „Mati pri zabeli“:

Ajaj, ajaj, ljubček moj!
Dete trudno si nicoj;
Aja, ajaj, dete moje:
Ziblje mati ino poje.

Ko je otrok dorastel in šole dokončal, prične se za-nj čas veselja brezskrbnega in nekaljenega. To je nekako druga doba človeškega življenja. Veseli mladenič, vesela deklica popevata od ranega jutra do poznega večera, da se razlega njun glas širom sveta. Zato so v drugem oddelku pesmi za kratek čas in v tretjem poštene zdravčice, vseh skupaj 34. Koj prva v tem oddelku začenja živahno:

Hola, hola, fantje vstajajte!
Vstajajte dekličiči in žene!
Lepo mlado jutro vas budi,
Z cirkve juternico že zvoní.

Čem bolj se množijo leta, tem bolj postaja človek resnoben. Iz nepremišljenega mladenča je postal resen, mnogoskušen mož, ki je preobložen od sitnih skrbi in poslov. Marsiktero luščino mora razklati, ako hoče do zrna. Kipečo mladeniško domišljijo izpodrinila je mirno prevdarjajoča možka pamet. Zato se nahajajo v četrtem oddelku basni in prilike in v petem različne pesmi, primerne tej dobi človeškega življenja, vseh skupaj 25. Že prva: „Železo in kladvo“ spodbuja čitatelja k potrpežljivosti in zadovoljnosti:

Vbogi kmetje potrpite,
In na kladvo se spomnite:
Kak' z železom to trpi,
Tak' gospoda tud' z nami.

Temu oddelku pridjane so tudi „Tužne solze na groblji samostana Zajčkega“. Ta pesem je ena najlepših žalostink, ki so nam znane. Priredjena je pa po Seidl-ovi: „Die Karthäuser zu Seitz“, ktero najdeš v časopisu: „Steiermärkische Zeitschrift. 2. Jahrgang 1. Heft. 1835“. Prva kitica se najbolj strogo drži izvirnika, druge so prosto posnete, da se čitajo, kakor bi bile izvirne. Naj sledi tu začetek izvirnika in prestave:

Im sanct Johannisthale, von Bergen eng umschmieg,
Da stand sie, die Karthause, die jetzt in Trüm-
mern liegt.

Da war den ersten Mönchen das Schweigen einst
so lieb,

Die Mönche sind gestorben — das Schwiegen aber
blieb.

Prevod:

V dolini svet'ga Janža med gorami leži
Nekdanji zajčki kloster v samoti žalostni.
Živel so v samoti beli Kartazarji;
Redovniki pomrli, vse žalostno molči.

Slomšek je kaj dobro razumel iz tujih jezikov v domačega pesme presajati. Le zrno je posnel, lupino pa pustil. Dokaz nam je gori omenjeni prevod, potem Schiller-jeva pesem „o zvonu“, koja je — kakor piše Macun — „preveo toli krasno, gladko i naravno, da mu se sa prevodom od Koseskoga takmi ulahkoči stila“, posebno pa „Veselja dom“. „Enkrat — piše p. č. g. F. Kosar v „Danici“ l. 1862 — v god sv. Martina so obhajali bogoslovci godovanje priljubljenega sošolca in med pesmami jim je nemška od „veselja“ posebno dopadala. Bogoslovci pa bi jo bili radi zapeli slovenski: urno hiti eden k spiritualu in prosi za slovensko prestavo, in glej! preden dve uri pretečete, prinesejo jim jo lepo poslovenjeno nazaj“. To je ova pesem: „Preljubo veselje, o kde si doma?“ ki jo pastirji in pastarice za vsakim grmom pojo. Kdo bi mislil, da je prevedena, a ne izvirna!

V starosti kot v poslednji dobi svojega življenja jame človek pobožnejše živeti in gosteje na smrt misliti. Zato se kaj primerno nahajajo v šestem in poslednjem oddelku pobožne pesmi, vseh skupaj 36. Nekatere zamo-rejo čitatelja v resnici stresti ter ga prav resnih trenutkov spomniti. Najposlednje mesto zavzimajo „Nebesa“. Vsaj so ona človeka poslednji cilj; zadnje želje:

Tjekaj se vzdigajo naše želje,
Tje se obračajo naše oči.
Tamo gre pravega srca veselje,
Tamo popotnik domu si želi.

Dokončavši te svoje opombice ničesa više ne želimo, nego da se ta prva knjiga Slomškovih zbranih spisov naglo razproda, druga pak kakor hitro mogoče beli svet zagleda. K temu pa Bože pomozil!

Le to še bodi omenjeno, da je iz te zbirke razvidno, koliko raznovrstnih predmetov je na blagovoljno razpolago pesnikom, ki semtertje tožijo, da ne vedó, o čem bi popevali. Zato so včasih pri volitvi svojega pesniškega gradiva nesrečni. Njihove pesmi so nekako nerodne. polzke, bolj škodljive, nego koristne. Takih v tej zbirki ne najdeš, da si je precéj bogata. Brez straha jo lahko vsakemu v roke daš.

M. L.

Domače novice.

V Ljubljani, 24. avgusta.

(Konfisciran) je bil zadnji „Slovenec“ zaradi dopisa „iz Dolenjskega“, ki je opisoval čudno ravnanje litijskega okr. glavarja, glasovitega Vestenecka, pri volitvah šolskega sveta v Šentvidu poleg Zatičine. Mi smo se nadejali, da bodo vsled tega dopisa prijeli Vestenecka,

ne pa našega lista. Za odškodovanje naročnikov smo pridali danes prilogo. — V četrtek zaseženi list „Slov.“ se je, kakor zvemo iz „Laib. Ztg.“, pregrešil zoper §§ 300 in 302 k. p., ker je neki z zatiškim poštarjem javni mir kalil. To je tiskovna svoboda!

(Banka „Slovenija“.) Likvidacijski odbor naznaja po večerajšnji „Laib. Ztg.“ delničarjem, da imajo za zdaj doplačati po 15 od sto, t. j. po 30 gl. na delnico, in sicer prvih 15 gl. do 1. septembra, drugih 15 gl. pa do 1. oktobra, da bo odbor v stanu nadaljevati v razmotanji zmedene štrene, ker je treba velike škode poplačati, denarja pa v blagajnici ni.

(Za bogoslovje ljubljansko) se je, kakor slišimo, do zdaj oglasilo sedem prosilcev. To sicer ni veliko, a gledé žalostnih razmer stanu duhovskega moramo biti veseli, da se sploh še kdo za bogoslovje oglasi, ker so duhovni v spodtiko vsem, ki hočejo pred sedanjim svetom biti olikani, to javno priča, da Bog še vedno skrbi za svojo cerkev in da on v svoj vinograd pošilja potrebno število delavcev!

(Deželni odbor) je v poslednji svoji seji na poziv c. k. deželne vlade, ker meseca septembra t. l. izteče 6letna doba deželnega šolskega sveta, za zastopnika deželnega odbora za prihodnjo dobo imenoval: Murnika in dr. Zarnika — izmed učencikov pa vladi nasvetoval: And. Praprotnika, vodjo 1. mestne ljudske šole, in pa Fr. Šukljeja, profesorja na gimnaziji. — Knezoškofijski ordinarijat je ob enem dobil nalog, dva duhovnika za prihodnjo 6letno dobo nasvetovati.

(Poziv!) Slavno občinstvo bo gotovo prijazno podpiralo prizadevanje narodne čitalnice v tem, da bo mogoče napraviti v soboto 26. avgusta t. l. zvečer v korist pogorelcev v Logatcu besedo in veliko dobrodejno „loterijo“, ter bode v ta blagi namen podarilo dobitkov — kajti le potem je mogoče dobri namen doseči in nesrečnim sosedom podpore podati, ako slavno občinstvo dobitke za loterijo daruje.

Odbor čitalničin toraj najuljudneje prosi primernih dobitkov, ki naj se blagvoljno pošljejo oskrbniku Čitalnice — ali naj se naznani odboru, kje sme iskati daril. — Pri dobrodejni veselici bode svirala izvrstna vojaška godba nadvojvode Leopold brezplačno.

(Nemčurska olika.) Ko je vlak pripeljal k Janežičevi slovesnosti potujoče Ljubljance in druge Slovence na kolodvor v Beljak, je nek učitelj ljubljanskega filharmoničnega društva, ki se je v Celovec k nemškimi pevci peljal, razkačen, da je Slovencev toliko bilo, upil: „Slovenisches Gesindel, Pakasch“ itd. Da bi ga bil kak energičen Slovenec slišal, bi mu bil naglo usta zamašil. Kdor med nami naš kruh jé, pa mirno potovajoče Slovence imenuje „Gesindel“, je falót.

(„Turški list“) v soboto svojim bralcem po stari navadi laže, da smo se Slovenci z Janežičevo slavnostjo blamirali, ter pravi, da je bila na Janežičevem vrtu le ena sama zastava in še ta črno-rumena. Kako sijajna je bila svečanost, tega „turškemu listu“ ne bomo še enkrat pravili; naj bere, če hoče, popis o nji v „Slovenca“, sme vse do besede verjeti. Zakaj je bila le ena in sicer cesarska zastava razgrnjena, to je „turškemu listu“ tudi znano. Odbor jih je napravil obilno, stale so ga čez 60 gold., tudi posamezni vaščani so imeli jih pripravljene, da ne bi bila — vsled drezanja kranjske deželne vlade — koroška vlada prepovedala narodne zastave ali pa če bi bili Slovenci hoteli razobesiti nemške ali pruske, bilo bi jih vse m'g'ljalo, to zagotovimo „tur-

škemu listu“. Neumno je tedaj blekanje in lajanje nad vsem, kar je slovenskega. Če že ne morete drugače, nego da lažete, lagajte vsaj tako, da vas ne bo vsak otrok brž na laži vjel.

(Iz Ljubljane) poročajo dunajskim listom, da se je tu sestavil nek odbor, ki namerava poslati neko častitko onim 8 avstrijskim lovci, ki so ob turški meji brez strahu začeli boj z več ko 1000 Turki, kateri so napadli neko avstrijsko vas. Nam o takem odboru ni nič znano; da bi se pa med nemčurji snoval, je neverjetno, kajti prvič so oni lovci Slovenci, drugič so se odlikovali v boji s Turki. Od naših turčinov bi prej pričakovali kako častitko, če bi se bila reč narobe zgodila. Zasluzili bi pač res naši pogumni lovci kako dejansko pripoznanje, a od nemčurjev ga ne bodo dobili.

(Nesreča.) V soboto zjutraj se je peljal nek kmet iz Ljubljane memo kolizeja. Mož se ga je bil dobro navlekel in je na vozu trdo zaspal. Konj jo zavije z vozom po železnični progi, v tem hipu pa pridrdra vlak, hlapon odtrga konja od voza in ga potiska pred sabo. V sredi Latermanovega drevoreda ga spusti vsega zmečkanega. Kmet z vozom je bil vržen v stran, voz razrušen in kmet nekoliko poškodovan. Ko so ga vzdignili, je bil še vedno v nezavednosti. Bo pač pomnil, kdaj se je tako preopil, da je prišel ob konja in voz in skoro tudi ob svoje življenje.

(Pojasnilo.) Keglanja „pri kroni“ ni napravil odbor dramatičnega društva, ampak le nekaj ljudi, ki pa za to niso dobili od društva nikakoršnega pooblastila. Po tem naj se vsak ravná.

Razne reči.

— Dunajski c. namestnik bar. Conrad dobil je od cesarja veliki križ Franc-Jozefovega reda.

† Č. g. Ludvik Donin, slavnoznani spisatelj premnogih knjig, spovednik nadvojvode Viljema in vojvodine modenske in skoz 41 let duhovni pastir v stolni cerkvi sv. Štefana, je 20. t. m. na Dunaji po tridnevni hudi boleznii umrl. Nekaj ur pred smrtjo čutil se je še tolikanj močnega, da je vstal, oblekel talar, črne nogovice in šolne ter molil brevir. Pri devetem berilu pa je onemogel. Brž so poklicali duhovnika, ki je na prošnjo njegovo molil še 9. berilo in zahvalno pesem, potem pa litanije vseh svetnikov. Med besedami: „Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, usmili se nas“, izdihnil je bolnik svojo blago in pobožno dušo. R. I. P.

— Garibaldova nesebičnost. Znano je, da stari rovar italijanski, ki se je svoje dni silno pritoževal zoper pokojnino, ki se plačujejo iz žuljev naroda italijanskega, od vlade dobiva po 100.000 lir na leto! Po smrti njegovi pa dobí njegova rodbina od države en milijen dedšine. S tem ne še zadovoljen, pripravil je ministra Nicotera, da je za njegova nezakonska sina pri Greshamu zavaroval s 136.000 lirami, ki so jih pri izdavanju za skrivne namene prihranili. Zdaj pa recite, da rodoljubje nič ne nese!

— Sodnijska obravnava. Znano je iz obravnave deželnega zbora kranjskega, daje deželni poslanec grof Margheri pregrešil se zoper postavo, ker je dal odpoditi davkarsko osobstvo, ko mu je prišlo za dolžni davek živino rubit. Pretekli teden je bila v Novem mestu zaradi tega sodnijska obravnava, pri kateri je bil grof Margheri obsojen na 5 dni

zapora ali 30 gl. kazni, njegova hlapca pa vsak na 3 dni zapora.

— Nesreča. O Janežičevi slavnosti sta dva gospoda, ki sta šla z drugimi vred na koroško stran kres žgat, nazaj gredé padla v globoko grapo. Pri tem si je prvi zlomil tilnik in se bo težko ozdravil, drugi pa zdrobil roko. Še le drugi dan so ju našli pastirji.

— Čudno. V Trbižu je bilo do zdaj 8 železniških uradnikov, ki so se zato, ker so znali nemški in slovenski, prav lahko razumevali s tamošnjim občinstvom. Vodstvo železnice pa je poslalo jih proč in nadomestilo jih z rojenimi Prusi, ki ne znajo ne ene slovenske besede in se je tudi naučili ne bodo. Kam meri to? Ali imajo uradniki pripravljati naše dežele za Prusa?

— Smrt vsled pijanosti. Piše se nam: V Lichtenbachu, fari koprivniški na Kočevskem, bilo je 15. t. m. letno slovesno cerkveno opravilo, ter se je posebno proti noči pilo prav praznično. A tudi ta dan hotel je imeti svojo žrtev; nesreča nikjer ne miruje. Že pod noč pride v krčmo dobro nasekani mlinski hlapec od Kulpe, kjer stopajo platno, ki se izdeluje v onih tovarnah. Ker ni bil pod klobukom sam, ampak je bilo videti, da ga njegov sotovariš precej premaguje, ker je vedno omahoval, se mu pivci po navadi posmehujejo. On pa trdi, da je strašno žejen in da si ga upa z duškom izpiti dva bokala, če mu ga le kdo plača. To se tudi zgodi; v štirih minutah izlije vino v sé; še hujše natrkan, nasloni glavo na mizo, a ne vstane več, bil je takoj — mrtev. Tako se nezmernost kaznuje. Ni dosti, da se ga naleze, skuša se še s stavo. A skušnja uči, da je taka stava vselej nevarna. Kdo je bolj nespametno ravnal, pivec sam, ali tisti, ki so ga neposrednje še zalivali z vinom?

— Umor. Iz Goriškega se nam piše: Tu pri nas je sploh velika suša. In vendar v kljub temu in grozni vročini ljudje skoraj povsod plešejo. Niso li ob pamet prišli? Da so se jim — vsaj nekterim — možgani zmešali, pričajo krvavi boji o enacih priložnostih, pa bolnišnica v Gorici, kjer ranjenci zavetja iščejo, in mirodvor. In če celo možje oženjeni in očetje družinski razsajajo, ni čuda, da mladina nič boljša ni. Tu v L. je oče štirih nepreskrbljenih otrok svojo nespamet s smrtjo plačal; umorjen je bil pridši iz kraja, kjer so plesalci rogovilili. — Duhovščina ljudstvo uči, svari in opominja, pa nekteri se za njene nauke ne zmenijo, dokler jih ne zmodri kaka nesreča.

— Varčnost. Gospod (dekli): „Meta, si dala ribicam čiste vode?“ Meta: „Naka“. Gospod: „Zakaj pa ne?“ Meta: „Saj še stare niso popile!“

— Neprijatelj sladkosti. Med ameriško vojsko je govornik pri slovesnosti navduševal poslušalce k srčnosti in je sklenil z besedami: „Vojskujte in bojujte se mestojani, kajti sladko je umreti za domovino?“ „Zakaj pa vi ne umrjete?“ vpraša radoveden poslušalec. Govornik malo obmolči; potem pa zavrne prijazno: „Nisem prijatelj sladkosti!“

— Natančno preiskovanje. V vasi B. napravili so novo korito za živino tako, da ga je bilo polovico vzdignega v neko hišo. Nekteri vaščani, ki so hoteli nagajati krajnemu zastopu, trdili so, da je korito pregloboko vzdignano, da toraj živina ne more pri pitju prav glave vanj vtakniti. Županu so predali preiskovanje; on je šel toraj h koritu, ter je z lastno glavo preiskoval širokost njegovo; potem pa je naznanil kot vseh svoje preiskave, da je korito tako široko, da tudi največji vol lahko glavo vanj vtakne.

Poslano.

Vsem častiteljem Anton Janežiča,

ki so s svojo navzočnostjo pri svečanosti v Lešah 13. avgusta t. l. pripomagali, da se je dostojno in častno slavil spomin vrlega buditelja slovenski beletristiki, neutrudljivega tajnika družbe sv. Mohora, marljivega slovenskega pisatelja in jezikoslovca, zlasti vsem narodnim društvom, pevskemu zboru ljubljanske čitalnice in vsem družim čast. gg. pevcem, Sokolom in v zdatno pripomoč in sodelovanje čast. gg. dr. Janezu Bleiweiss-u, prof. J. Stritarju, odseku ljubljanskemu, družbi sv. Mohora, glasbeni Matici, in Matici slovenski, končno odbornikom šentjakobskim in vsem p. n. rodoljubom najtoplejšo zahvalo izreka s posebnim visokospoštovanjem:

Glavni odbor Janežičeve slovesnosti.
V Celovcu 18. avgusta 1876.

Listnica opravištva.

Č. g. F. D. kapl. v st. J. Nič ne dé — smo popolno zadovoljni.

Č. g. Fr. O. sp. v M. Prosimo, da blagovolite malo potrpeti. Kadar naročnike odpravimo, pridete prvi na vrsto.

Č. g. M. R. f. osk. v Ž. Nič niste dolžni, ker letos smo že prejeli: 31/21 5 gl. 7/5 pa 7 gl. 50 kr. Menda ni zmote?

Č. g. J. P. kapl. v K. Gospod L. Z. dobiva list za poslano naročnino, prevzeti od Vas ni imel kaj, ker Vam je naročnina že s koncem junija potekla. Mar Vam pošiljanje ustavimo? Na-to najbrž Vaša listnica meri.

Bl. g. F. F. v C. Poslano prejeli ter bomo po priliki oddali.

Mnogo čč. gg. Hvala! Srčni odzdrav.

Umrlí so:

19. in 20. avg. Alojzija Mihelič, uradnega služi. otrok, 2 1/2 l., za vnetjem vratu. Ivana Uršič, mizarja otrok, 1 l., za shujšanjem. Neža Vindišar, inst. reva, 82 l., za oslabenjem. Rihard Mück, žel. uradn. otrok, 7 m., za grižo. Božena Hanuš, priv. uradn. otrok, 4 1/2 m., za drisko. Alojzija Benda, pom. uradn. otrok, 4 l., za drisko. Nik. Skrl, hiš. pos. sin, 16 l., za vročinsko boleznijo. Miha Bohinec, čevljar, 31 l., za pljučno sušico. Franc Strener, posestn., 60 l., za spridenjem žlez.

Eksekutivne dražbe.

24. avgusta. 3. Marije Kos-ove (380 gl.) v Kranji. — 3. Neže Rom-ove iz Kočevja (370 gl.) v Kočevju.

25. avgusta 3. Marije Praprotnik-ove iz Št. Jurija (732 gl.) v Litiji. — 3. Jak. Urh-ovo iz Gorenje vasi (953 gl.) v Krškem. — 3. Mart. Šuklje vo iz Bušinj vasi (1420 gl.) v Metliki.

26. avgusta. 3. Matej Čuk ovo iz Brinje (1850 gl.) v Senožečah.

28. avgusta. 3. Fr. Stojš-evo iz Celin (927 gl.) v Krškem. — 3. Matija König ovo (417 gl.) v Žužemberku. — 3. Marije Šusteršič-eve zapuščina (11.700 gl.) v Kranji. — 3. Andr. Vernik-ovo (1400 gl.) v Ljubljani.

Štajarske.

23. avg. Jakob Bračič 3101 gl. v Konjicah. (3). Jakob Bernhart v Oseku 7977 gl. Martin Plementaš v Rodenji 665 gl.

24. avg. Anton Zaspan pri sv. Mohoru 5160 gl.

25. avg. Jož. Tovarnik v Bučah 650 gl. Jan. Krušič v Varvemselu 2225 gl. Martin Mras 750 gl. in Anton Šeligo 2930 gl., oba v Kozjem.

Telegrafične denarne cene 23. avgusta.

Papirna renta 66-45 — Srebrna renta 96-75 — 1860letno državno posojilo 111-50 — Bankine akeije 853 — Kreditne akeije 140- — London 121-25 — Srebrn 102-90 — Ces. kr. cekini 5-84 — 20frankov 9-70

10 pridnih, krepkih drvarjev,

z dobrim plačilom in predplačo popotnih stroškov se koj sprejme pri Franc Solmajerju v Ljubljani na Bregu hiš.-št. 192. (49-1)

P. n. delničarjem banke „SLOVENIJE“.

V seji 9. t. m. je podpisani likvidacijski odbor na podlagi § 68. bankinih pravil 15% doplačilo t. j. 30 gl. na vsako delnico določil. Z ozirom na dotično trgovinsko postavo od 17. decembra 1862 se tedaj p. n. delničarji vabijo 15 gold. na vsaki medčasni list do 1. septembra 1876, ostalih 15 gold. pa do 1. oktobra 1876 v bankino blagajno doplačati.

V Ljubljani dne 18. avgusta 1876.

Likvidacijski odbor
banke „Slovenije“.

Fr. Potočnik.

G. Kern.

Št. 25./L. o.

(48—1)

Likvidacijski odbor prve občne zavarovalne banke „Slovenije“ v Ljubljani.

P. n. delničarji so po § 68. bankinih pravil k izvanrednemu občnem zboru, ki bo v četrtek 28. septembra 1876 ob 4. uri popoldne v dvorani ljubljanske čitalnice — vabljani.

Na dnevnem redu je:

1. Poročilo likvidacijskega odbora o stanju likvidacije.
2. Potrjenje zaradi denarne potrebe razpisanega 15% doplačila na vsako delnico.
3. Volitev likvidatorjevih namestnikov v smislu § 66. pravil.
4. Nova ali pa dopolnilna volitev likvidatorjev, ako bi bila potreba.
5. Plačilo likvidatorjev.
6. Sklep o prosti prodaji nepremakljivega posestva in pooblastilo likvidatorjev za prosto prodajo nepremakljivega posestva.

Tisti delničarji, kateri se želé občnega zbora vdeležiti in glasovati, naj v smislu § 24. pravil svoje delnice skrajno do 21. septembra 1876 pri bankini blagajnici v Ljubljani proti potrjilnemu in pooblastilnemu listu vložé.

V Ljubljani 22. avgusta 1876.

Likvidacijski odbor
prve občne zavarovalne banke
„Slovenije“ v Ljubljani.

Dve prodajalnici (štacuni)

v „slonovih“ ulicah (44—3)

ste naprodaj pod prav ugodnimi pogoji. Več se zvé na Marijnem trgu hiš. št. 48.

V tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu so ravnokar na svitlo prišle:

SLOMŠEKOVE PESMI.

Zbral, vredil in izdal Mih. Lendovšek.

Slomšekovih zbranih spisov prva knjiga. Srednje 8° str. I.—XVI. in 256. Prodaja Jurij Lercher v Ljubljani, trdovezan iztis po 1 gl., broširan 90 kr. Dobivajo se po isti ceni tudi v Celji pri Drekslerju, v Celovcu pri Lieglu in Leonu, v Gorici pri Dase-u, v Gracu pri Moserju, v Mariboru pri Fr. Leirerju in pri uredništvu „Slov. Gospodarja“, v Trstu pri Dase-u in Šimpfu, v Zagrebu pri Suppanu.

Kdor pa pošlje izdajatelju v Ptuj (Pettau) po nakaznici 1 gl. oziroma 90 kr., dobi knjigo takoj franco na dom poslano.

Opozorujemo še posebej čč. gg. katehete in učitelje na to, da zdaj ob koncu šolskega leta ni lahko dobiti lepšega darila za šolsko mladež, kakor so te Slomšekove pesmi. (39—5)